

PRESENTACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica		Batxillerat / Grau en Història de l'Església, Arqueologia i Arts cristianes				
Assignatura		2G2002 – 1CP004 PALEOGRAFIA I DIPLOMÀTICA				
Any	2022-23	Curs	Segon	Valor lectiu	3 ECTS	
Període lectiu	Anual	Hores setmanals		1	Cicle	Primer – Grau
Professor/a	Dr. Daniel Piñol i Dr. Jesús Alturo			Llengua	Català	

Descripció de l'assignatura:

L'assignatura pretén d'oferir els coneixements bàsics de paleografia llatina, codicologia i diplomàtica, que permetin la consulta directa i comprensiva dels documents i còdexs que es conserven als arxius i a les biblioteques. Hom procurarà també de donar les tècniques per ubicar en l'espai i datar aquests monumets escrits, i per situar-los en el seu àmbit històric i cultural.

Requisits i orientacions prèvies

La Paleografia llatina és imprescindible per a la investigació històrica i filològica a partir de les fonts escrites i requereix un mínim coneixement del llatí i d'història.

Objectius

Generals:

L'objectiu primordial del curs és aconseguir la comprensió lectora dels textos manuscrits transmesos per llibres i documents que es conserven als arxius i a les biblioteques, així com les normes bàsiques de transcripció i d'edició.

Específics:

No tan sols es tracta d'interpretar els diversos tipus d'escriptures, és a dir, de desxifrar-les, sinó també de situar-les en el seu context històric i cultural.

Competències

Competències transversals (genèriques):

Capacitat d'interpretar correctament les lletres, abreviatures, nexes i signes de puntuació dels textos manuscrits, i familiaritzar-se amb les tècniques de datació i localització de les diverses escriptures, és a dir, adquirir "ull paleogràfic"

Competències específiques:

Desenvolupar l'expertesa en vistes a datar i ubicar un escrit a partir de les seves característiques formals, i particularitat materials o de contingut... Familiaritzar-se amb el medi històric per on es produïren i circularen els documents i llibres.

Temari abreujat:

1. Concepte, mètodes i objectius de la Paleografia
2. L'origen de l'alfabet llatí. L'escriptura en l'Antiguitat clàssica
3. Les escriptures precarolines
4. L'escriptura carolina

5. L'escritura gòtica
6. L'escritura humanística
7. Breu història del llibre manuscrit
8. Nocions bàsiques de Codicologia
9. El llibre manuscrit a Catalunya
10. Diplomàtica general
11. Diplomàtica pontifícia
12. Diplomàtica eclesiàstica
13. Paleografia, filologia i història

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

Cada bloc temàtic s'exposarà succintament en les seves línies generals.

Es proposaran làmines amb la reproducció dels textos manuscrits per a l'exercitació de la lectura i també per a l'anàlisi crítica.

Avaluació

Criteris d'avaluació:

Valoració de l'assistència i participació activa a les classes, així com de la realització dels exercicis proposats.

- Es valorarà sobretot la capacitat d'interpretar adequadament les escriptures antigues i de determinar el grau d'autenticitat dels diplomes.

Tècniques d'avaluació:

S'avaluarà l'exposició oral o per escrit dels diversos temes del programa del curs.

També comptarà la dimensió pràctica, la perícia lectora i analítica.

Bibliografia bàsica:

B. BISCHOFF, *Paleographie de l'antiquité romaine et du Moyen Âge occidental*, Paris: Picard 1993;

A. CANELLAS, *Exempla scripturarum latinarum*, Caesaraugustae: Libreria general 1974, 2 vols.;

S. DAHL, *Historia del libro*, Madrid; Alianza Editorial 1972;

J. LEMAIRE, *Introduction à la Codicologie*, Louvain-la-Neuve: Université Catholique 1989;

A. MILLARES CARLO, *Tratado de paleografía española*, Madrid: Espasa-Calpe, 1983;

J. ALTURO, *Història del llibre manuscrit a Catalunya*, Barcelona: Generalitat 2003;

F. T. COULSON; R. G. BABCOCK (eds.), *The Oxford handbook of Latin Palaeography*, Oxford: Oxford University Press, 2020;

P. RABIKASKAS, *Diplomatica generalis*: Pontificia Università Gregoriana 1976;

ID., *Diplomatica pontificia*: Pontificia Università Gregoriana 1980;

G.M. VIAN, *La biblioteca de Dios. Historia de los textos sagrados*, Madrid: Cristiandad. 2006.